

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

3RP Koruma Programlamasına İlişkin Minimum Standartlar ve Kriterlere İlişkin Rehber

Bu belge **Programların Kapsamı ve İçeriği Konusunda Öneriler** (İngilizce ve Türkçe) belgesiyle beraber okunmalıdır. Aşağıdaki öneriler önem sırasına göre yazılmamıştır.

- ☐ Tüm başvurular **Temel Kalite ve Hesap Verebilirlik İnsani Yardım Standartlarını**¹ ana akımlaştırmalıdır.
- ☐ Tüm başvurular, **Cinsel Sömürü ve İstismardan Koruma**², **Çocuk Güvenliği ve Etkilenen Topluluklara Karşı Hesap Verebilirliği**³ yaygınlaştırmalı ve bunlara açıkça taahhütlerini göstermelidir.
- ☐ Geri bildirim, şikayet ve yanıt mekanizmaları, **etkilenen nüfuslara karşı hesap verebilirliği güçlendirmek için erişilebilirlik, kapsayıcılık ve gizliliğe** önem vermelidir. Acil durum hatlarının yüksek maliyetlerinin zorlayıcılığı farkında olunsa da, ortakların mümkün olduğunca bu hatları sürdürmeleri ve çevrimiçi formlar, şikayet kutuları veya diğer toplum temelli kanallar gibi **alternatif, maliyet açısından daha erişilebilir seçenekleri** değerlendirmeleri teşvik edilmektedir.
- ☐ Tüm başvurular **toplumsal cinsiyet eşitliği** ile kadınlar, erkekler, kız çocukları ve oğlan çocuklarının **güçlendirilmesini** ve Çocuk Korumanın ana akımlaştırılmasını yaygınlaştırmalı ve bunlara yönelik taahhütlerini ortaya koymalıdır.
- ☐ Tüm başvurular dahiliyet ve kapsayıcılığa dikkat ederek tasarlanmalıdır. Aynı zamanda, **hedeflenen topluluğa danışılarak** ilerlenmesi de kilit bir husustur.
- ☐ Tüm başvurular **kimseyi geride bırakmama ve kesişimsellik yaklaşımına** sahip olmalı, insanların güvenliğini, onurunu, kapsayıcı katılımını ve haklarını geliştirmeli ve zarar vermekten kaçınmalıdır.
- ☐ Ortaklar, başvurularının ve program tasarımlarının **Çeşitlilik, Eşitlik ve Kapsayıcılık yaklaşımıyla** uyumlu olduğundan emin olmalı. Tüm başvurularda ayrımcılık yapmama ilkesi uygulanmalı ve programlamada bireylere yönelik ırk, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsel kimlik, uyruk, etnik köken, dil, din, engellilik durumu veya başka herhangi bir nedenle ayrımcılık yapılmamalıdır.
- ☐ Tüm başvurular, program yönetimi döngüsünün farklı aşamalarında **engelliliğin dahil edilmesini** sağlamalı ve **engelli dahiliyetini/kapsayıcılığını** yaygınlaştırmalıdır. Anlamlı katılımı teşvik etmek, katılım ve dahiliyetin önündeki engelleri kaldırmak, engelli bireyleri

¹ Temel İnsani Yardım Standartları hakkında daha fazla bilgi almak adına [Kalite ve Hesap Verebilirliğe İlişkin Temel İnsani Yardım Standartları](#) (2024) belgesini inceleyiniz. Cinsel sömürü ve istismar riskinin azaltılması, önlenmesi ve müdahalesine ilişkin olarak, ortakların öngörülebilir ve yapılandırılmış soruşturma prosedürleri oluşturması, ihbar politikalarının mevcudiyetini sağlaması, Türkiye CSİK Ağı ile koordinasyon halinde personel ve diğer kuruluşlara yönelik yıllık kapasite geliştirme faaliyetlerini gerçekleştirmeleri, gizli ve erişilebilir raporlama mekanizmaları geliştirmeleri veya sürdürmeleri ve ortak farkındalık materyallerini kullanmaları gerekmektedir.

² Daha detaylı bilgi almak adına [Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Cinsel Sömürü Ve Cinsel İstismardan Koruma Amaçlı Özel Önlemleri](#) ve [Kurumlar Arası Daimi Komite Cinsel Sömürü ve İstismara İlişkin Altı Temel İlke](#) belgelerini inceleyiniz.

³ Etkilenen Topluluklara Karşı Hesap Verebilirlik faaliyetlerinin kapsamı; katılım ve dahiliyet; iletişim ve şeffaflık; geri bildirim ve müdahale; kurumsal öğrenme ve uyum alanlarını içermelidir.

güçlendirmek ve kapasitelerini geliştirmelerini desteklemek de dahil olmak üzere engelli dahiliyetinin/kapsayıcılığının sağlanmasına yönelik eylemler bunu gerçekleştirmeye yönelik aktiviteler⁴ arasındadır.

- Tüm başvurular, **ayrıştırılmış verileri** (cinsiyet, yaş, engellilik, uyruk, yasal durum, ve gerekli olması halinde diğerleri) **toplayıp, zamanlı bir şekilde raporlayarak ve analiz ederek** dahiliyeti/kapsayıcılığı izlemeyi amaçlamalıdır.
- Karşılaşılan zorlukları ve çözümleri tespit etmeyi amaçlayan **programlar, mümkün olduğunca yerelleşmeyi hedeflemeli**, kamu kurumları ve yerel makamlar ile etkilenen topluluk grupları/faydalanıcılarla işbirliği içinde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Yerel düzeydeki koruma ihtiyaçları, programların tasarımına dahil edilmeden önce tespit ve analiz edilmeli ve program ve hizmet iyileştirmeleri için bilgilendirme amacıyla düzenli olarak yeniden değerlendirilmelidir.
- Tüm başvurular, **kanıt ve ihtiyaç temelli bir yaklaşımla**, mümkün olan noktalarda Toplumsal Nabız (daha önceki adıyla Kurumlar Arası Koruma İhtiyaç Analizi) veya diğer ilgili ihtiyaç analizlerinden elde edilen güncel verilere atıfta bulunmalıdır. Ayrıca programlar, çakışmaları ve boşlukları önlemek adına diğer paydaşlarla tamamlayıcılık ilkesi bağlamında tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Gerektiğinde/uygun olduğunda uygulama boyunca düzeltmeler yapılmalıdır. Veri toplama çalışmaları, güvenli, gizli ve etik yaklaşımları sağlamalıdır.
- Ortaklar, riskleri azaltmak ve program sonuçlarının hedefli, etkili olmasını ve zarar vermemesini sağlamak için her düzeyde yeterli **nitelikte, eğitilmiş ve deneyimli teknik personele** sahip olmalıdır. Programlamanın sonuçlarını hem çıktı hem de sonuç düzeylerinde etkili bir şekilde izlemek, değerlendirmek ve belgelemek için yeterli izleme ve değerlendirme kapasitesi de bulunmalıdır.
- Tüm başvurular, sektörün stratejik yönü ve müdahalesi **doğrultusunda savunuculuk bileşenlerini** içermelidir. Bu bileşenler, ulusal mevzuatın tutarlı bir şekilde uygulanmasını, mültecilerin mevcut ulusal hizmetlere dahil edilmesini ve hak ve hizmetlere erişimini güçlendirmeyi kapsamaktadır.
- Program tasarımı, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerinin sektör düzeyinde desteklenen standartlarla uyumlu olmasını sağlamak amacıyla, tüm başvuruda bulunan ortakların belirlenmiş ana odak kişileri ve alternatif odak kişileri, kanıta dayalı programlama için veri toplama faaliyetlerine katılmalıdır. Ayrıca, bu kişilerin, ilgili kurumlar arası koordinasyon platformlarına (Koruma sektörünün Çocuk Koruma ve TCDSŞ alt sektörleri de dahil olmak üzere ilgili ulusal ve alt ulusal sektörler) ve bu **platformlar kapsamındaki aktivitelere aktif olarak katılım sağlamaları ve katkıda bulunmaları** gerekmektedir.
- Programların planlama aşamasında ortaklar, **uluslararası hukuk ve yerel mevzuat da dahil olmak üzere yasal çerçeveler** hakkında bilgi sahibi olmalı ve bunları **dikkate alarak** ilerlemeyi hedeflemelidir. Müdahale bileşenine sahip tüm koruma programları,

⁴ Engelli dahiliyetinin/kapsayıcılığının koruma ve insani yardım faaliyetlerine genel olarak dahil edilmesi hakkında daha fazla bilgi için [Kurumlar Arası Daimi Komitesi, Engelli Bireylerin İnsani Yardım Faaliyetlerine Dahil Edilmesi \(2019\)](#) belgesini inceleyebilirsiniz.

koruma hizmetlerinin ulusal mevzuat uyarınca uygulanmasını desteklemeyi (ilgili ulusal hizmetlere yönlendirmeler dahil) hedeflemeli ve hatta gerekirse tamamlayıcı bir rol üstlenmelidir. Fakat kurumların uyguladığı faaliyetler ulusal mevzuatta öngörülen faaliyetlerin yerine geçmemelidir.

- Tüm programlar, mülteci ve ev sahibi topluluk arasında **sosyal uyumu teşvik etmeyi ve güçlendirmeyi** ve programatik uygulamanın bir sonucu olarak sosyal gerilim risklerini önlemeyi, azaltmayı ve ele almayı amaçlamalıdır. Bu programlar kadınlar, kız çocukları, erkekler ve oğlan çocuklarının farklı deneyim ve yaklaşımlarını temel almalıdır.
- Tüm programlar **topluluk üyelerinin kendilerini koruma kapasitelerini güçlendirmeyi ve harekete geçirmeyi** amaçlamalıdır. Programlar tasarım, uygulama ve izleme açısından toplum temelli olmalıdır. Programlar sivil toplumun müdahale hizmet sunumuna bağımlılık yaratmak yerine, riskleri önlemek için bireyleri güçlendirmeyi (kadınlar, kız çocukları, erkekler ve oğlan çocuklarının yanı sıra hassas gruplar için eşit fırsatlar sağlandığından emin olunması) amaçlamalıdır.
- Ortaklar, program döngüsünün tüm aşamalarında, programın uygulanması sırasında zarar vermemek ve TCDŞ risklerini azaltmak adına **toplumsal cinsiyet ve TCDŞ odak kişileriyle** çalışmaya dikkat etmelidir ve programlarında TCDŞ risklerini azaltma sürecini takip etmelidir.
- Koruma Sektörü kapsamında başvuruda bulunan tüm ortaklar, **personel refahı bileşenlerinin** programlarına entegre edilmesini ve ön saflarda çalışan personelin ruh sağlığı ve psikososyal refahı da dahil olmak üzere kurum çapında bir öncelik olmasını sağlamalıdır.
- Ortaklar, **işe alım süreçlerinde referans kontrolleri yapılması yoluyla** cinsel sömürü, istismar ve/veya taciz, usulsüzlük ya da dolandırıcılık geçmişinin tespit edilmesini sağlamalıdır. Doğrulanmış CSİK vakalarının, kuruluşların CSİK odak kişileri aracılığıyla Türkiye CSİK Ağı'na bildirilmesi teşvik edilmektedir.

Tüm Koruma sektörü ortakları yukarıda bahsedilen minimum kriterlere dikkat etmelidir. Çocuk Koruma ve TCDŞ alanları kapsamında başvuruda bulunan ortaklar içinse aşağıdaki ek kriterler de geçerlidir:

Çocuk Koruma Programlamasına İlişkin Minimum Kriterlere İlişkin Ek Rehber

- Tüm başvurular **İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocuk Korumaya İlişkin Minimum Standartlara**⁵ uygun olmalıdır ve kız ve oğlan çocuklarına eşit erişim sağlamalıdır.
- Çocuk koruma hedefi kapsamında başvuruda bulunmayı amaçlayan ortaklar, yalnızca müdahaleyle ilgili faaliyetlere odaklanmamalı, ayrıca **çocuk korumaya yönelik önleme programlarını da dahil etmeye** çalışmalıdır. Önleme programları, İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocuk Koruma Birliği'nin [İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocuk Korumaya](https://alliancecpha.org/en/CPMS_home)

⁵ Minimum Standartlar hakkında daha fazla bilgi için bu adreste bulunan İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocuk Korumaya ilişkin Minimum Standartlar belgesini inceleyebilirsiniz: https://alliancecpha.org/en/CPMS_home.

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

İlişkin Temel Önleme Çerçevesi ve INSPIRE: Çocuklara yönelik şiddeti sona erdirmek için yedi strateji ile uyumlu olmalıdır.

- ❑ Çocuk koruma programlaması, çocukları, aileleri ve toplulukları, ve ergenleri **güçlendirici bir yaklaşımla** koruma, özgüveni destekleme ve STK'ların sunduğu hizmetlere bağımlılığı en aza indirme konusunda desteklemeyi amaçlamalıdır.
- ❑ Tüm programlar **çocuğun yüksek yararını ön planda tutmayı**, çocuğun güvenliğini, refahını, gelişimini ve katılımını sağlamayı, aynı zamanda da dayanıklılığını ve haklarını talep etme kapasitesini güçlendirmeyi amaçlamalıdır.
- ❑ Çocuk koruma programları çocuklara **zarar vermekten kaçınmalı** ve çocukların haklarının ve onurlarının her zaman desteklenmesini sağlamalıdır.
- ❑ **Çocuklar kendilerini etkileyen kararlara aktif olarak dahil edilmeli** ve çocuk koruma programlarının tasarlanması, geliştirilmesi, uygulanması ve izlenmesinde çocukların görüşleri dikkate alınmalıdır.
- ❑ Çocuk koruma programları, çeşitli çocuk ve ergen grupları ve ailelerinin farklı koruma ihtiyaçları, riskleri, hassasiyetleri ve kapasitelerinin bilinçli bir şekilde analiz edilmesi ve yaş, toplumsal cinsiyet, uyruk, etnik köken, engellilik durumu, din, yasal statü **hususlarının dahil edilmesiyle tasarlanmalıdır**. 'Herkes uyan tek çözüm' programları/projeleri yerine hedefe yönelik ve ilgili programlamalar desteklenmelidir.
- ❑ Çocuk koruma programları, Koruma Sektörü kılavuz belgelerinde tanımlanan **'boşlukları' doldurmaya odaklanmalıdır** (örneğin, engellerin kaldırılması, özellikle hassas/daha az hizmete erişebilen nüfus gruplarının hedeflenmesi yoluyla erişimin artırılması, ortaya çıkan çocuk koruma sorunlarının ele alınması, tamamlayıcı hizmetler ve destek sağlarken, ulusal hizmetlere dahil etmeye yönelik stratejiyi teşvik eden ulusal çocuk koruma sistemlerine desteğe odaklanması vb.).
- ❑ Çocuk koruma konularının yapısal olarak karmaşık doğasından dolayı, çocuk koruma programları **diğer sektörler arası bileşenlerle bağlantılar kurmaya** çalışmalıdır. Bunlar hanehalkına yönelik ekonomik güçlendirilme faaliyetleri, eğitim, ruh sağlığı ve psikososyal destek ve ergen sağlığı dahil olmak üzere sağlık, cinsiyet ve TCDŞ programları vb. ile ilgili olabilir.
- ❑ Çocuk koruma programları **ayrımcılık yapmama, tarafsızlık ve katılım ilkelerine** dayanmalı ve odaklanmalıdır.
- ❑ Çocuk koruma programları, çocuk dostu şikâyet ve geri bildirim mekanizmaları da dâhil olmak üzere **çocuk dostu iletişim ve hesap verebilirlik kanallarını** içermelidir.
- ❑ Çocuk koruma programlaması, kuruluşların kapasite geliştirme girişimlerine ve planlarına yeterli yatırım yapılmasını sağlayarak **çocuk koruma hizmetleri sunan tüm personelin ilgili beceri ve yetkinlikleri olduğundan** emin olmalıdır.
- ❑ Çocuk korumayla alakalı hususlar, **acil durum programlamasının tüm aşamalarında** (hazırlık, risk azaltma, müdahale, iyileştirme ve değerlendirme) anaakımlaştırılmalıdır.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlamasına İlişkin Minimum Kriterlere İlişkin Ek Rehber

- Tüm başvurular, **Acil Durum Programlamasında TCDŞ'ye İlişkin Kurumlar Arası Minimum Standartlara (16 standart)**⁶ uygun olmalıdır.
- TCDŞ hedefi kapsamındaki tüm başvurular, TCDŞ programlarının uygulanmasına ilişkin temel yol gösterici ilkelere olan bağlılığı göstermelidir: **güvenlik, gizlilik, saygı ve ayrımcılık yapmama ve maruz kalan bireyi merkeze alan bir yaklaşım** izlenmelidir. Maruz kalan bireyi merkeze alan yaklaşım, önleme ve müdahalenin her aşamasında toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalanların haklarını, seçimlerini, güvenliğini, onurunu ve refahını önceliklendirmektedir.
- TCDŞ hedefi kapsamındaki tüm başvurular, **TCDŞ vaka yönetiminin ekolojik yaklaşımla** uygulanmasını sağlamalıdır. Bireylerin güçlendirilmesi adına aile, topluluk (özellikle erkekler ve oğlan çocuklar dahil olmak üzere) ve toplumla çalışma da daha çok kapsama alınmalıdır.
- TCDŞ hedefi kapsamında başvuruda bulunan tüm ortaklar, destek personeli (şoförler, temizlik görevlileri, güvenlik personeli vb.) dahil olmak üzere, **tüm personelin** etik, insani yardım ilkeleri, CSİK ve güvenlik gibi ilgili **minimum eğitimleri almasını** sağlamalıdır. Ayrıca TCDŞ personelinin toplumsal cinsiyet eşitliği, TCDŞ, TCDŞ'nin önlenmesi, TCDŞ vaka yönetimi, diğer sektörlerde TCDŞ riskinin azaltılması ve hem mülteciler hem de TCDŞ ile ilgili uluslararası ve ulusal mevzuat gibi teknik eğitimleri almasını sağlamalıdır.
- TCDŞ hedefi kapsamındaki tüm başvurular, **farklı toplulukların** (kentsel, kırsal, ev sahibi toplum, mülteci toplulukları, TCDŞ'ye maruz kalan engelli bireyler, farklı uyruklar ve/veya etnik gruplar vb.) **farklılaşmış ihtiyaçlarını dikkate almalıdır**. Programlar tasarlanırken tabandan yukarıya doğru bir yaklaşım izlenmelidir.
- TCDŞ hedefi kapsamındaki tüm başvurular, **hedeflenen topluluğun güçlü katılımıyla (mülteci liderliğindeki kuruluşlarla iş birliği dahil olmak üzere)** tasarlanmalıdır.
- Diğer sektörlerden yapılan TCDŞ riskinin azaltılmasına ilişkin başvurular, toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımıyla personelin işe alınması ve personelin devamlı olarak zarar vermeme ilkesini dikkate alarak, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda eğitilmesi de dahil olmak üzere tasarımdan program döngüsünün **izleme ve değerlendirme kısmına kadar genel program uygulamasında TCDŞ riskinin azaltılmasını** dikkate almalıdır.
- TCDŞ hedefi kapsamında başvuruda bulunan tüm ortaklar, güvenlik, ruh sağlığı ve psikososyal destek, hukuk ve sağlık/özellikle cinsel üreme sağlığı ihtiyaçlarını dikkate alarak **TCDŞ'ye maruz kalan bireyler için kapsamlı bir program** uygulamalıdır.
- TCDŞ hedefi kapsamında başvuruda bulunmayı amaçlayan ortaklar, **TCDŞ programını fiziksel ve duygusal güvenliğin sağlandığı güvenli alanlarda uygulamalıdır**. Bu alanlara çocuk dostu alanlar da dahil olmak üzere, kadınlar ve kız çocukları (ergenler de dahil) ve Kilit Mülteci Gruplar için güvenli alanlar dahildir. Bu tür alanlar, bulundukları

⁶ Daha fazla bilgi için ilgili belgelere [İngilizce](#) ve [Türkçe](#) olarak erişilebilir.

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

mahallelerde güvenliğin de sağlandığı (yeterli aydınlatma ve erişilebilir ulaşım gibi unsurları göz önünde bulundurarak) kolayca ulaşılabilecek alanlarda kurulmalıdır.

- TCDŞ hedefi kapsamında başvuruda bulunmayı amaçlayan ortaklar, **hijyen kitleri dağıtmayı veya topluluklara erişimi kolaylaştırması açısından temel ihtiyaçlar, nakit ve kupon dağıtan yardım ekipleriyle işbirliği yapmayı** göz önünde bulundurmalıdır.
- TCDŞ hedefi kapsamındaki tüm başvurular, TCDŞ'ye maruz kalanların zamanında ve etkili desteklenmesini sağlamak için ilgili **bölgedeki alakalı hizmet sağlayıcıları tespit etmeli** ve hizmet sağlayıcıların tam eğitiminden sonra, **hizmet sağlayıcılarla sürekli işbirliği, koordinasyon ve iletişim kurmalıdır.**
- TCDŞ hedefi kapsamındaki tüm başvurular, **gelişen TCDŞ risk faktörlerini tespit etmek için düzenli ortak değerlendirmeler yapılmasını** vurgulamalıdır. Bu tür değerlendirmeler kesişimsel bir yaklaşım benimsemelidir.
- TCDŞ hedefi kapsamındaki tüm başvurularda, dönüştürücü toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımına odaklanarak, sosyal normlarda değişikliğe yönelik program uygulanmasında **güçlü bir savunuculuk bileşeni** olduğundan emin olunmalıdır.
- Mümkün olan durumlarda, TCDŞ hedefi kapsamındaki tüm başvurular, TCDŞ'ye maruz kalan bireylerin **ekonomik güçlendirme ve geçim kaynakları programlarına erişimlerini** desteklenmelidir.